

ሐጪር፡ ታሪክ፡ ግራክማች፡ ልጃም፡ እሸሐቅ፡፡

ምንላ፡ እብ፡ ውላዲ፡ እብ፡ ሂጋ፡ እንግሊዝ፡ ፋግር፡ ለዐላ ለትበላሳ፡ ማ፡ ለታርጃማ፡ ቱ፡፡

ለበለሰዩ፡ ማ፡ ለተርጅመዩ፡ ሙሴ፡ በኪት፡፡

ወላ፡ መመዩ፡ ምክ፡ ነፈዩ፡ ገረዝማሄር፡ በኪት፡፡ 8/26/2015.

ግራክማች፡ ልጃም፡ እሸሐቅ፡ ዲብ፡ ዘበኑ፡ ወእያሙ፡ ኦሮ፡ ምንላ፡ ዕን፡ ለትርእዮ፡ ውላድ፡ ኤርትራ፡ ዐላ፡፡ እት፡ ረአስ፡ ቅድረቱ፡ ወዐባይ፡ ገዛ፡ መስሉልዬቱ፡ ኦሮ፡ ምንላ፡ ዐባይ፡ ሰብ፡ አግጾት፡ መንገስ፡ እንግሊዝ፡ ወእትዮጽያ፡ ዐላ፡፡ ወብዕድ፡ ሀዬኒ፡ ክቡር፤ ንቡር፤ ዐጂብ፤ ከትባይ፤ መስተርጅማይ፤ ውብዙሕ፡ ነሰስል፤ (linguist) ልትሀጌ፡ ለዐላ፡ ወድ፡ ርሕም፡ ኤርትራ፡ ቱ፡፡

ግራክማች፡ ልጃም፡ እሸሐቅ፡ ብእምነት፡ ዲብ፡ ወርሕ፡ ምክኤል፡ ቀይም፡ (ሕዳር፡ እት፡ ሰነት፡ 1918፡ ዲብ፡ ምክትል፡ ወረዳ፡ ምሕላብ፡ መንዘል፡ መንሳዕ ቤት፡ ሸሐቃን፡ ዞባ፡ ዓንሰባ፡ ምን፡ አቡሁ፡ ባሻይ፡ እሸሐቅ፡ ብእምነት፡ ገርጊስ፡ ወምን፡ እሙ፡ ረቢባ፡ ተስፋንክኤል፡ ዑቅባንክኤል፡ ትወለዳ፡፡ ወድ፡ ብክር፡ ወወድ፡ ጥቅር፡ ዐላ፡፡ ወሐቆሁ፡ 4 ሕጻን፡ ወ 6 ወለት፡ ሰሐባ፡፡

ግራክማች፡ ልጃም፡ ሓይሳም፡ ወርዙቃም፡ ዋልደት፡ ሰበት፡ ዐለው፡ እሉ፡ እብ፡ ምታዕ፤ ወእሸርሩ፡ መንፈተ፤ ወዕንትራረ፡ ዐባ፡፡ አቡሁ፡ ባሻይ፡ እሸሐቅ፡ ኦሮ፡ ምንላ፡ እደ፡ ማኖም፡ ልስዕም፡ ለዐለው፡ ርዙቃም፡ ሐረስቶት፡ መንሳዕ፡ ዐላ፡፡ ውብዙሕ፡ ወጂብ፡ ሐጻ፡ ለቡ፡ ግራህ፡ ዲብ፡ አራዲ፡ መንስዕ፡ ዐላ፡ እሉ፡ ወክሱሰን፡ ዲብ፡ ምራራ፡ ቡን፤ ወእብ ጅንስ፡ ጅንሱ፡ ጡዑም፡ ወሙኡዝ፤ ፍሬ፡ ለለፈረ፡ ዕጩይ፤ ብስጣን፤ (garden)፡ ወሰነት፡ አብጊዲዳ፡ እክል፡ ተረብ፡ ማ፡ እክል፡ ዝቤ፡ ለልትሓፈስ፡ ምኑ፡ በዐል፡ ወጂብ፡ አርድ፡ ዐላ፡፡ ወእት፡ ረአስ፡ እሊ፡ እት፡ ፍንጌ፡ ከኒሰት፡ መንሳዕ፡ ሱሰቱ፡ ለኢትትረደ፤ ወልእ፤ ዐቢ፡ ዐድ፡ ወዐጅብ፡ መምህር፡ ዐላ፡፡

ግራክማች፡ ልጃም፡ ዲብ፡ ወክድ፡ ንእሸነቱ፡ ሰልፍ፡ ዲብ ምሕላብ፡ ንድቅት፡ ለዐለት ቤት፡ ምህሮ፡ ካቶሊካዊት፡ አፉሁ፡ ቃፍጻ፡፡ ወሐቆሁ፡ ዲብላ፡ እምርት፡ ዘርኤ፡ ክህነት ካቶሊክ፡ ሰሚናሪ፡ ቤት፡ ምህሮ፡ ከረን፡ ወድ፡ ከርስ፡ በሀለት፡ ናይ፡ ቦርዲንግ፡ ተምህራይ፡ እንደ፡ ገአ፡ ውቁል፡ ምህሮ ፡ ቀለም፡ (academic)፡ ወምህሮ፡ ተብዕ፡ ድያናት፡ ትመሀራ፡፡ ወምና፡ ኦሮ፡ ፋስሕ፤ ሻጥር ፤ ሰአዬት፡ ለትትከለበ፤ ንኡሽ ፤ ወመፈተይ ፤ ተምሃራይ፡ ምን፡ ሑዳም፡ ሐወጅብ፡ ዕንታት፡ ለአንቀዳ፡ እግሉ፡ እንደ፡ ገአ፡ ሰበት፡ ታሓራ፡ ዲብላ ወክድ፡ ለሄይ፡ እብ፡ ሓዚ፡ ለኢልትረኩብ፡ ዳሽዕ፡ መአዲ፡ ምህሮ፡ ዲብ፡ እግል፡ ልትዐገል፡ ሸንክት ፡ ሮማ፡ (ኢጣልያ) ሳፋራ፡፡

**ሸምበረባይ፡ ግራዝማች፡ ልጁም፡ ዲብ፡ ቫቲካን
እት፡ ሰነት፡ 1935።**

ግራዝማች፡ ልጁም፡ ሐበን፡ ወሐገን፡ ጾዋ፡ ቤቱ፡ ወሞዳዩ፡ ዐላ።
ሰበቡ፡ ሀዩኒ፡ ኦሮ፡ ምንላ፡ እብ፡ አጫብዕ፡ ለልትዐልቦ፡ ውላድ፡ ኤርትራ፡ ወአግዳ -አግዳ፡ ዲብ፡ ግዝአት፡ ጢላን፡ እግል፡ ውቅል፡ ደረጀት፡
ምህሮ፡ በሐር፡ ለታዐዳ፤ በዐል፡ ነግብ ፤ስዑም፡ እት፡ ረሐት፡ እግሩ፤ ወኦሮ፡ ጽሮራ፤ (star) ፡ መንሳዕ፡ ቤት ሸሐቃን፡ ቱ።

ዲብ፡ ወርሕ፡ የሐንስ፡ (መስከረም፡ ሰነት፡ 1934፡ ዲብ፡ (Collegio Ethiopico) ዲብ፡ መዲነት፡ ሮም፡ ቫቲካን፡ አታ።
ሰፍረቱ ፤ወታቡላሁ ፤ጸብጣ። ወዲቡ፡ እሊ፡ ለእሉ፡ እናቅም ትመሀራ » ምህሮ ፡ መለኮት፡ ረቢ፡ ወእምነት፡ ድያናት። (Theology)
» ፍትወቴ፡ ጥበብ፤ (Philosophy)
» ሕሩይ፡ ወጅኑስ፡ ናይ ቀለም፡ ምህሮ። ወሓቆ፡ 3፡ ሰነት፡ ዲብ፡ 1936፡ ናይ፡ ካልአት፡ ደረጀት፡ ምህሮ (liceo)
(Secondary School) ሰበት፡ አትማማ፡ ናይ፡ ምህሮ መለኮት፡ ረቢ፡ ወእምነት፡ ድያናት፤ ወፍትወቴ፡ ጥበብ። ዲፕሎማ፡ ዐትራ።
ወዓዱ፡ ልሳዕ፡ ኦሮ፡ ምንላ፡ ገዳይም፡ መምህረቱ፡ ሰላሐት ፤ወአስታት፡ ሰኒ፡ ቀልብ፡ ወሸንሃት፤ ሸምበረባይ፡ (young) ልጁም፡ ከም፡ ረአ፡
እግል፡ ሐቱ፡ ሰነት፡ ናይ፡ ሕሳብ፡ ምህሮ፡ ዲብ፡ (Scuola di Ragioneria)፡ ሮማ፡ እግል፡ ልትመሀር፡ ንዕመት፡ ሀበዩ። ወእት፡
ሰነት፡ 1937፡ በርደን፡ ሰላማ፡ አስመራ፡ አቅባላ። ወሓቆ ሐድ፡ አዋርሕት፡ ዲብ፡ ዳምክዬት፡ ማ፡ ባንከት፡ ኮፐራቲቫ፡ ፖፕላረ፡ ኤርትራ፡
(Banca Cooperativa Popolare Eritrea) መሔሰባይ፡ ገአ። ወከትር፡ ምህሮሁ፡ አስከ፡ ወርሕ፡ ፋዛጋ፡ (ሚያዝያ) ፡ ሰነት፡
1941 ሻቃ። ዲብ፡ ወክድ፡ ግብርነት፡ ፋሽስት፡ ኢጣልያ፡ ከም፡ ኦሮ፡ መሔሰባይ፡ እንደ፡ ገአካ፡ እት፡ ዳምክዬት፡ ማ፡ ባንከት፡ እግል፡ ትሸቀ፡
በከት፡ ማ፡ ንዕመት፡ ቱ።

ምን፡ ሰነት 1936፡ አስከ፡ ሰነት፡ 1941፡ እትዮጵያ፡ ዲብ ሓንተ፡ ምልክ፡ ጢላን፡ (ኢጣልያ) አትየት፡ ሰበት፡ ዐለት፡ ቅርድ፡ ዳምክዬት፡
(Banca Cooperativa Popolare Eritrea) አስከ ፡ እትዮጵያ፡ አስሐባባ። ወዲብ፡ ሰነት፡ 1939፡ ግራዝማች፡ ልጁም ፡
ኦሮ፡ ምንላ፡ ዲብ፡ ጎንደር፡ መከተብ፡ ቅሽንላ፡ ዳምክዬት፡ ማ፡ ባንከት፡ እግል፡ ልክሰቶ፡ ለትረተበው፡ ገአ። እት፡ ኤርትራ፡ ሓምስ፡ ዳምክዬት፡
ዐላያ፡- ወሀተን፡ እለን፡ ለተልያ ተን። ባንካ ፡ ዲ፡ ሮማ፤ ባንካ፡ ዲ 'ኢታልያ፤ ባንካ፡ ዲ፡ ናፖሊ፤ ባንካ፡ ናዝዮናሌ፡ ደል፡ ለቨሮ፤
ወኮኦፓራቲቫ፡ ፖፕላረ፡ ኤርትራ። ወሓቆ፡ 6፡ ወርሕ፡ ዲብ፡ አስመራ፡ እንደ፡ አቅበላ፡ እት፡ ሰነት፡ 1941፡ ወይዘሮ፡ እሌን ፡ ብላታ፡ ዶመኒኮ፡
ባህልቢ፡ ሀዳ። ወለዘት፡ ለባ፡ መናበረት፡ ጾዋ፡ ቤት፡ እግል፡ ልትመታዕ፡ አንባታ።

ወይዘሮ፡ እሌን፡ እት፡ ሰነት፡ 1924፡ ምን፡ አቡሀ፡ ብላታ፡ ዶመኒኮ፡ ባህልቢ፡ ወምን፡ እማ፡ ወይዘሮ፡ ደሀብ፡ ወልደሥላሥሌ፡ ዲብ፡ ሕለት፡
ኪዳን፡ ምሕረት፡ መዲነት፡ አስመራ፡ ትወለደት። አቡሀ፡ ብላታ፡ ዶመኒኮ፡ እት፡ 50ታት፡ ናይ፡ መንገስ፡ ኤርትራ፡ በዐል፡ ገጽ፡ ቤት፡ ጣብዕ፡ ማ፡
ቤት፡ ማሓተም፡ ዐላ። ወበዐል፡ ጾዋ፡ ቤት፡ ግራዝማች፡ ልጁም፡ ወይዘሮ፡ እሌን፡ ዲብ፡ ቤት፡ ምህሮ፡ ቪቶርዮ፡ ኢማኑኤሌ፡ አስመራ፡ አስከ፡
ራብዓይ፡ ክፈል፡ ትመሀረት። ወሐቱ፡ ምንላ፡ እብ፡ መሰል፡ ሰነት፡ ለትትራፋዕ፡ ናሐፊት (loving) እም፡ ዐለት።

ሀዳይ፡ ግራክዝማች፡ ልጃም፡ ወወይዘሮ፡ አሌን፡ ዲብ፡ ሕለት፡ ኪዳነ፡ ምሕረት፡ መዲነት፡ አስመራ
፡ እት፡ ሰነት 1940፡፡

እት፡ ሰነት 1941፡ ሕዩል፡ ዐባይ፡ ብሪጣንያ፡ ሕዩል፡ ኢጣልያ፡ እንደ፡ ፋላ፡ ኤርትራ፡ ዲብ፡ ሓንተ፡ ምልኩ፡ አታያ፡፡ ወእባ እባ፡ እዳረት፡ ዓስከርዬት፡ (Military Administration) ዐባይ፡ ብሪጣንያ፡ ትመደደት፡፡ እንግሊዝ፡ እዳረት፡ ሸዓቢ፡ ማ፡ ብርገስ፡ አግል፡ ትምደድ፡ ደሎ፡ (preparation)፡ ዋይደት፡ ሰበት፡ ኢዐለት፡ መብዝሐ፡ ወቃይ፡ እዳራት፡ ወመሓብር፡ አባጣላ፡፡ ወክለን፡ ዳምክዮታት፡ ማ፡ ባንካት፡ ጢላን፡ ትዳባኢያ፡፡ ከዲብ፡ አካነን፡ ናይ፡ እንግሊዝ በርከለይስ፡ በንክ፡ ለትትበህል፡ አደንገበት፡፡ ወዲብ፡ ዳምክያት፡ ጢላን፡ ሻቁ፡ ለዐለው፡ ውላድ፡ ኤርትራ፡፡ ወጥልያን፡ ምን፡ ሸቅል፡ ፈግረው፡ ከዲብ፡ አካኖም፡ ውላድ፡ ህንዲ፡ ወሱዳን፡ አደንገበው፡፡ ወባጠራ፡ ማ፡ ቅርሽ፡ ጢላን፡ ሊረ፡ (Lire) ልቡሎ፡ ለዐለው፡ እብ፡ ሸልን፡ ናይ፡ ምፍጋር፡ ጸሓይ ፡ አፍሪቃ፡ ትቃያራ፡፡

ሓቆ፡ እሊ፡ ግራክዝማች፡ ልጃም፡ አሮ፡ ሕርያን፡ ሌጣ፡ ሰበት፡ ተሃደፊዬ፡ እንደይ፡ ፈቴ፡ ወቃይ፡ ቃያራ፡ ከዲብ፡ ናይ፡ እንግሊዝ፡ (Department of Transport) ከም፡ ሰድያይ፡ እዳራ፡ ገአ፡፡ እሊ፡ መከተብ፡ እሊ፡ መርተበቱ፡ እግል፡ ሑኩመት፡ ሌጣ፡ ቅጡም፡ ዐላ፡፡ ግራክዝማች፡ እብ፡ ሸቅል፡ ምን፡ ኤርትራ፡ ዲብ፡ ሱዳን፡ እንዜ፡ ወከን፡ ሀንክል፡ ልብል፡ ሰበት፡ ዐላ፡ አሮ፡ ምንላ፡ ሑዳም፡ እብ፡ ጭብዒት፡ ላልትዐልቦ፡ ውላድ፡ ኤርትራ፡ ናይ፡ ካልእት፡ ደረጀት፡ ንድአት፡ ማ፡ ዘወሮት፡ መኪነት፡ ፍንቲት፡ ወረቀት፡ እት፡ ሰነት 1937፡ ምኡሕ፡ ዐላ፡፡ እት፡ እዳረት፡ እንግሊዝ፡ እግል፡ ተዳይሽ፡ ሐዘካ፡ ምን፡ ጉብእ፡ ሂጋ፡ እንግሊዝ፡ እግል፡ ተአምር፡ ሰበት፡ ለትሐዜ፡ ለፋካር፡ ማ፡ በዐል፡ ጥበብ፡ ግራክዝማች፡ ልጃም፡ ወክድ፡ እንዳይ፡ ነስእ፡ አክል፡ አድ፡ ሕድ፡ መጦር -መጦር፡ እዳረት ፡ እንግሊዝ፡ እግል፡ ሊጊስ፡ ማ፡ እግል፡ ልትሳነን፡ ምሴ፡ ምሴ፡ ሂጋ፡ እንግሊዝ፡ እግል፡ ልትመሀር፡ አንበታ፡፡ ወእብ፡ ሐጪር፡ ወክድ፡ ሐፍዛያ፡ ወሰኒ፡ መልካያ፡፡

ግራክዝማች፡ ልጃም፡ እግል፡ ሑድ፡ ወክድ፡ ምስል፡ እዳረት፡ እንግሊዝ፡ ከም፡ ሻቃ፡ እት፡ ሰነት 1946፡ ዐዳ፡ እንደ፡ ሐድጋ፡ እትዮጵያ፡ አዲስ፡ አበባ፡ ገሳ፡፡ ወዲብ፡ " መከላከያ፡ ሚንስቴር " እት፡ መከተብ፡ ሕሰብ፡ ወተሐሰብ፡ መሔስባይ፡ ገአ፡፡ ነቢር፡ እት፡ ዐድ፡ ጸር፡ በህለት፡

እት፡ ኦዲስ፡ አበባ፡ እት፡ ፍንጌ፡ ዐዱ፡ ኤርትራ፡ ወእትዮጵያ፡ ለዐላ፡ ፍርጋ፡ አብራሃ፡ እሉ፡፡ ወእሊ፡ ሀዬኒ፡ ናይላ፡ ገቢል፡ ናይ፡ ስያሰት፡ ኢፋዛዓት፡ ፤ቅድምት፡ ማ፡ ምድንት፡ እዳረት፤ ደረጀት፡ መሳንዕ፤ ወዓማር፡ መአኮት፤ (economic development)እብ ፡ ኢሀለዮቱ ፡ እትዮጵያ፡ ምን፡ ኤርትራ፡ ሓር፡ ታርፊት፡ ከም፡ ዐለት፡ አግራሳ፡፡

ዲብ፡ ወርሕ፡ ገብረኤል (ተሐሳስ) ፡ ሰነት፡ 1951፡ ምስል፡ ዕያሉ፡ ዲብ፡ ዐዱ፡ ኤርትራ፡ አስመራ፡ ከም፡ አቅበላ፡ እትላ፡ እት፡ አስመራ፡ ለዐላ፡ መከተብ፡ ጥልበት፡ ማ፡ መከተብ፡ ረፈግ፡ እባ፡ እባ፡ ሽቅል፡ አንበታ፡፡ ወሐቆ፡ ፈደረሽን፡ ዲብ፡ ወርሕ፡ የሐንስ (መስከረም) 1952፡ ለመከተብ፡ ዲብ፡ ሐንተ፡ ስልጣን፡ እትዮጵያ፡ አታ፡፡ ግራአዝማች፡ ላቱ፡ እታ፡ ሽቅሉ፡ ሐጣ፡፡ ወዲብ፡ ሰነት፡ 1954፡ ዲብ፡ መርሳ፡ ባጽዕ፡ ናይ፡ መከተብ፡ ረፈግ፡ ማ፡ ቀረጽ፡ በዐል፡ ገጽ፡ እንደ፡ ገአ፡ ሰበት፡ ትሻያማ፡ መንዘል፡ ወሽቅል፡ ቃያራ፡፡ ወሐቆሁማ፡ እት፡ አስመራ፡ ትቃያራ፡ ከአታ፡ ዲብ፡ መከረዬ፡ ጥያራት፡ አስመራ፡ ለዐላ፡ መከተብ፡ ረፈግ፡ ውቁል፡ በዐል፡ ገጽ፡ ገአ፡፡ ወእት፡ ረአሰላ፡ ዐላ፡ እሉ፡ ዐቢ፡ መዙ፡ ምን፡ ሰነት፡ 1955፡ አስከ፡ ሰነት 1956፡ ናይ፡ ሕዳጎት፡ ወክድ፡ (part time)፡ መምህር፡ እንደ፡ ገአ፡ ዲብ፡ ቤት፡ ምህር፡ አዋልድ፡ ኮምቦኒ፡ አምሃራ፡፡

ግራአዝማች፡ ልጃም፡ ዲብላ፡ እት፡ አስመራ፡ ለዐላ፡ መከተብ፡ ረፈግ ፡ (ቀረጽ) ፡ (ግምሩክ) እት፡ 1950ታት፡፡

ዲብ፡ ወርሕ፡ ሐምሌ፡ እት፡ ሰነት፡ 1956፡ ዲብ፡ ኤርትራ፡ ለዐለው፡ ሰብ፡ አግጸት፡ እትዮጵያ፡ እግላ፡ ትግሬ፡ ላልትሀጋያ፡ ገባይል፡ ሐለተን፡ ለረፍዕ፡ ወከረ፡ መከተብ፡ እት፡ ቅብላት፡ መከተብ፡ እንደራሴ፡ ከስተው፡፡ ግራአዝማች፡ ልጃም፡ እባ፡ ለዐላ፡ እሉ፡ ኦሮማ፡ ለኢልትጃጎሮ፡ አምር፡ ሂጋ፡ ትግሬ፤ አምሐርኛ ፤ትግርኛ፡ ጢላን፤ እንግሊዝ፤ ላቲን፤ ወምን፡ እሊ፡ ወኪን፡ ሀማት፡ ወቃማት፡ ገባይል፡ ትግሬ፡ ሰበት፡ ዐላ፡ እሉ፡ ናይላ፡ ሐዲስ፡ መከተብ፡ መዝ፡ ትካራ፡ እቱ፡፡ ወእቡ፡ እንደ፡ ትረበው፡ ቱ፡ ዐባዬ ፤ወሕሹማም ፤ገባይል፡ ትግሬ፡ ለባዝሕ፡ ወክድ፡ ዲብ፡ ነሐር፡ እንደራሴ፡ ወዶል፡ ዶል፡ ዲብ፡ ነሐር፡ ንጉሥ፡ ሃይለ፡ ሥላሴ፡ እንደ፡ በጥረው፡ ጸገሞም፡ ወድመሎም፡ ሻሩሕ፡ ዐለው፡፡

ዲብላ፡ ወክድ፡ ለሄይ፡ ግራአዝማች፡ ልጃም፡ ምስላ፡ ለሄይ፡ እግል፡ ለሄይ፡ ቃይር፡ ለዐላ፡ እንዳራሴ፡ እንደ፡ ገአ፡ ብዙሕ፡ መዳይን፡ ወቃወሺ፡ ትግሬ፡ ላልትሀገው፡ ባጽሕ፡ ወሐለቶም፡ ምን፡ ቅሩብ፡ ደሉ፡ ዐለው፡፡

ግራአዝማች፡ ልጃም፡ መናበርትላ፡ ገቢል፡ እግል፡ ትስነ፡ ወጋሪቶም፡ እግል፡ ትስላጥ፡ ምንማ፡ ሐድ፡ ዓቅሙ፡ ልትጻገም፡ ዐላ፡ መንገስ፡ እትዮጵያ፡ ባህ፡ ለለብል፡ ምክ፡ ከም፡ ፈክ፡ ለተዐልቦ፡ ሰኒ፡ ውዳይ፡ ኢአርኤት፡ ወኢወደት፡፡

መታዋቂህ፡ ወኪይል፡ ገባይል፡ ትግሬ፡ ምስል፡ እንደራሴ፡ ሌተና፡ ጀነራል፡ አባይ፡ አበበ ፡ ወናይቡ፡ ደጀዝማች፡ አሰፈሃ፡ ወልደሚካኤል፡ ዲብ፡ አስመራ፡ እት፡ ሰነት፡ 1959፡፡ ወግራሳዝማች፡ ልጃም፡ መዘርናይ፡ (facilitator) ዐላ፡፡

መትዋጃህ፡ ሃጸይ፡ ሃይሌ፡ ሥላሴ፡ ምስል፡ ገቢል፡ አቁርደት፡ እት፡ ሰነት፡ 1963፡፡ (ወግራክዝማች፡ ልጃም፡ እት፡ ልትሃጌ፡፡

ዲብ፡ ወርሕ፡ ምክኤል፡ ቀይም፡ (ሕዳር) ሰነት፡ 1962፡ እትዮጵያ፡ ኤርትራ፡ ከም፡ ሐምሸረት፡ (annexed) ሐምሸሮት (annexation)፡ ናይ፡ ኤርትራ፡ ሕክም፡ ኖስ፡ ትማሳሓ፡ ወኤርትራ፡ ሐቱ፡ ምነን " ጠቅላይ፡ ግዝእታት " ገአት፡ ወመክትብ፡ እንዳራሴ "ጠቅላይ፡ ግዛት " ትበህላ፡ ጽንዓም፡ ስርዓት፡ (feudal system) ለፋጥረዮም፡ ውላድ፡ እትዮጵያ፡ ሰብ፡ አግጾት፡ እንደ፡ ገአው፡ ዲብ፡ መካትብ፡ እዳራት፡ ኤርትራ፡ ትሸበው፡፡

ልዑል፡ አስራቴ፡ ካሣ፡ ሐዲስ፡ እንደራሴ፡ እንደ፡ ገአ፡ ከም፡ መጽአ፡ መክተብ፡ ምን፡ ግቢ፡ (Palace) ዲብላ፡ እት፡ ናይ፡ በዲር፡ ኮማንዶ፡ ትሩፕ፡ ለትናዳቃ፡ "ጠቅላይ፡ ግዛት " ለትበህላ፡ ሐዲስ፡ አብያት፡ መክትብ፡ ናክላ፡ ወእባ፡ እባ፡ አስራቴ፡ ካሣ፡ እግል፡ ግራክዝማች፡ ልጃም፡ ናይብ፡ ዓም፡ መስኡል፡ እዳረት፡ መክተብ፡ ዓም፡ ሙዲር፡ ሸዩመዩ፡ ወእት፡ ራአስላ፡ ሰልጣቱ፡ ግራክዝማች፡ ልጃም፡ ዝያዳ፡ ጾር፡ ወሀመት፡ ገባይል፡ ትግሬ፡ ትከረት እቱ፡፡

ዲብ፡ ምግብ 60ታት፡ ኡብ፡ ተንዚም፡ ጆብሃት፡ (ELF) ለትመራሓ፡ ናይ፡ ስላሕ፡ ሆክ፡ ጽዋር፡ ግድላ፡ ሆክ፡ ንዳል፡ ሕርዮት፡ ኤርትራ፡ እት፡ ልትዳቃብ፡ ወዐውተታት፡ እት፡ ጫቅም፡ ሰበት፡ መጸ፡ ሰብ፡ ሰልጣት፡ ሕክመት፡ እትዮጵያ፡ አብሀረረዮም፡ ከለትመክርሀት፡ ሐረው፡ ዓቃይቶታቶም፡ ማ፡ ዓሳኪሮም፡ እንዴ፡ አፍገረው፡ እንደይ፡ ሓሩ፡ ወከሩ፡ ቀወሺ፡ አንደደው፤ ዘምተው፤ ወበርእ፡ እት፡ እደሁ፡ ሐቱ፡ ለኢአለቡ፡ ልላ፡ በሀይም፡ አዳማታት፡ ቃተለው፡ ወኡብሊ፡ ሰብብ፡ እሊ፡ ዐባዩ፡ ገባይል፡ ትግሬ፡ መን፡ አምር፡ ጉብእ፡ እልና፡ እንደ፡ በለው፡ መሪር፡ ገኖበት፡ ለትሻዓልል፡ ምኡ፡ ጥርዓን፡ ዲብ ፡ መክተብ፡ ጠቅላይ፡ ግዛት፡ አቅረበው፡፡ መክተብ ፡ ግራክዝማች፡ ልጃም፡ ለጥርዓን፡ እንደ፡ ትካባታ፡ ዐባዩ ወሸዩም ፡ ትግሬ፡ ዲብ፡ ነሐር፡ እንዳራሴ፡ አቅረበዮም፡ ዳር፡ ወግንባር፡ እንደ፡ ገአው፡ እግል፡ ልትሃገው፡፡ ለክቡድ፡ ጾር፡ ዲቡ፡ ከሩይ፡ ሰበት፡ ዐላ፡ ምንማ፡ እት፡ ነሐር፡ እንደራሴ ፡ በጥሮ፡ ባህታ፡ ልብ፡ ላቱ፡ ኢረከበው፡፡

ግራክዝማች፡ ልጃም፡ ዲብ፡ እዳረት፡ ውላድ፡ እትዮጵያ፡ ምንማ፡ ምንላ፡ ኦሮ ፡ ውቅል፡ ደረጀት፡ ዐለት፡ እሉ፡ እትብ፡ ዐዱ፡ ሰበት፡ ሰሐብቶ፡ እት፡ ባካት፡ ሰነት፡ 1965፡ ናይላ፡ እት፡ ጆብሃት፡ "ከፊል ታንያ" ለትትበህል፡ ወኡብ፡ ሪኢስ፡ ዑመር፡ እዛዝ፡ ትትማራሕ፡ ለዐለት፡ ከብድ፡ ፍሉይ፡ ወእሙ፡ በሀለት፡ ናይ፡ ምስጢር፡ ወድ፡ ደረሳ ማ፡ ወድ፡ መሐበር፡ እንደ፡ ገአ፡ ሽትዒቱ፡ እት፡ ከፍል፡ ወእግላ፡ ኡብ፡ ዘን፡ ለትጸበጠው፡ ሰብ፡ ስያሰት፡ ኡብ፡ ብስር፡ ወዐግር፡ ምን፡ እስሮ፡ ወከርበጀት፡ ከም፡ ልትናጀው፡ ወመዳይናይ፡ እንደ፡ ገአ፡ ጊሰት፡ ውብጽሐት፡ አስራቴ፡ ካሣ፡ ውበዕዳም፡ ውቁላም፡ ሰብ፡ ሰልጠት፡ ዲብ፡ ቃላቅሎታት፡ ውብዕድ፡ ድላ፡ ጆብሃት፡ እግል፡ ልትደሌ፡ እላ፡ ለታሐዝዮ፡ አታፋሻር ፤ ወሐብረ ፤ ክሉ፡ ለሐልፍ፡ ዐላ፡፡

መትዋጃህ፡ መርሐት፡ ወዓባዩ፡ ገቢል፡ ትግሬ፡ ዲብ፡ ሚኒት፡ ባጽዕ፡ እት፡ ሰነት 1964 (ምን፡ ወድ፡ ምግብ፡ ድገለብ፡ እንደ፡ አንበታ ሸንክት፡ ድማን፡- ፊተውራሪ፡ ምክኤል፡ ሐሳማ፤ ልዑል፡ አስራቴ፡ ካሣ፡ ወግራዝማች፡ ልጃም፡፡

ግራዝማች፡ ልጃም፡ ዲብ፡ ወርሐ፡ ጾም፡ (ዩካቲት)፡ ሰነት፡ 1966፡ ዲብ፡ ፋይናንስ፡ ምንስቴር፡ እንደ፡ ናከሳ፡ ናይ፡ መከተብ፡ እዳረት፡ ኤርትራ፡ ናይ፡ መከተብ፡ ዓም፡ በዐል፡ መዝ፡ ክፈል፡ ባጀት፡ ገአ፡ አስከ፡ ሰነት፡ 1971፡፡ ግራዝማች፡ ልጃም፡ እብ፡ አምሩ፡ ምን፡ ገብእ፡ ወቅድረቱ፡ ሉሉይ፡ ነወጸውን፡ ነድላ፡ ለእቱ፡ ረተብከሁ፡ ክሉ፡ አክል፡ አድ፡ ሕድ፡ ለላሳል፡ ምክ፡ ለለመደ፡ ውበዙሕ፡ ነሰስል፡ ልትህጌ፡ ሰበት፡ ዓላ፡ እግል፡ ፡ ሰልፍ፡ ወክድ፡ እት፡ መዳኒት፡ አስመራ፡ ዘዓት፡ ረድዮ፡ (radio broadcasting) እብ፡ ሂጋ፡ ትግሬ፡ ወትግርኛ፡ እግል፡ ለስተብደ፡ ትራትባ፡ እሊ፡ ልግባእ፡ ዲኢኮን፡ ለረተቦት፡ እብ፡ ሸሩ፡ ወእግል፡ ወክዱ፡ ዐላ፡፡ ወህቱ፡ ሀዩኒ፡ እታ፡ ዐባይ፡ ዝፍ፡ ሰልጣቱ፡ እንደ፡ ሀላ፡ ናይ፡ ፊደላ፡ ጋዘጠኛታት፡ (Radio journalists) እንደ፡ ሐራ፡ ወአትለባ፡ (አትለበዮት) (training)፡ ወላ፡ ሸቅል፡ እንደ፡ አተስታብዳ፡ ወላ፡ ለእግሉም፡ አትለባ፡ ቅድረቶም፡ ሐቆ፡ አካዳ፡ ዲብ፡ መዙ፡ እግል፡ ላቅሎሌ፡ ቱ፡ ዐላ፡ ለሸሩ፡ ወላ፡ ሸሩ፡ ዲብ፡ ፍንገሁ፡ ወፍንጌ፡ ዓም፡ መከተብ፡ እዳረት፡ ኤርትራ፡ ፡ ወፍንጌ፡ ማስታወቅያ፡ ሚንስቴር፡ ቱ፡ ለዐላ፡ ግራዝማች፡ ልጃም፡ እግል፡ ምክር፡ ወጎማት፡ "ሸበት፡ ፈላስታይ፡ እት፡ ዐድ፡ ገበራይ " በሀለት፡ ሐጫር፡ ብጽሐት፡ እት፡ ማስታወቅያ፡ ሚንስቴር፡ አዲስ፡ አበባ፡ ፊደላ፡ ጣብያ፡ ከም፡ ወዳ፡ እት፡ ወርሐ፡ ማርያም፡ (ነሐሴ) 1968፡ ሞራ፡ ባዳሪት፡ ታሪክ፡ ነስአ፡ ክርን፡ ግራዝማች፡ ልጃም፡ እግል፡ ሰልፍ፡ ወክድ፡ ዲብ፡ ታሪክ፡ ኤርትራ፡ ዲብ፡ ዓናቅር፡ ልግበእ፡ ማ፡ አድብር፡ ነወጸውን፡ ማ፡ ቀወሺ፡ ዲብ፡ እዘን፡ ትግሬ፡ ልግባእ፡ ማ፡ ሐበሺ፡ ሐነነነን፡ ትቤ !!!!!

እምበል፡ አግቃር፡ ወአትማቃር፡ እብ፡ በይነ፡ ጽምድ፡ አለቡ፡ ወአጽማድ፤ እባ፡ ሐቴ፡ እደሁ፡ ሂጋ፡ ትግሬ፡ እት፡ ለትሐለ፡ ወእባ፡ ሐቴ፡ እደሁ፡ ሂጋ፡ ትግርኛ፡ እት፡ ዋለ፡ ልትረኤ፡ ዐላ፡፡ ግራዝማች፡ ልጃም፡ ናዝር፤ (Director) ምህዛይ፤ (Producer) ውበርሲ (Anchor) ዐላ፡፡ አወል፡ ሰልፍ፡ ዲብላ፡ ወክድ፡ ለሂይ፡ ፊደላ፡ አስመራ፡ ከም፡ ዐቢ፡ ንዕመት፡ ተዓላባ፡ ወሰበቡ፡ ሀዩኒ፡ ዲብ፡ ታሪክ፡ ናይ፡ ሰልፍ፡ ሰበት፡ ዐላ፡ ቱ፡ ካልእ፤ ውላድ፡ ኤርትራ፡ ክል፡ ኦሮት፡ ለእባ፡ ልትሃጌ፡ ፡ ሂጋ፡ ተውሀንብ (news) ሓዲስ፡ ጋራት፤ ሰአል፡ ወበሊስ፡ (interviews) ሕላይ፤ (songs) ትልህያ፤ (sports) ወበዕድ፡ እብ፡ ጅንስ፡ ጅንሱ፡ መደብ፡ እት፡ ምግላዮም፡ ተለው፡ እግል፡ ሊበል፡ ሰበት፡ አንበታ፡ ቱ፡፡

ፊደላ፡ አስመራ፡ እት፡ ፍንገ፡ ሐጨር፡ ወክድ፡ መፈታይ፡ ገአ፡፡ እግል፡ ሰልፍ፡ ወክድ፡ ምንላ፡ እመራም፡ ሐልዮት፡ (singers) ውላድ፡ መሐበር፡ ትያትር፡ አስመራ፡ አክራን፡ ናይ፡ ፡ ኢካራ፡ አተውብርሀን፡ ሰጊድ፤ ተወልደ፡ ረዳ፤ አልአሚን፡ ዓብደሰጢ፡ ነ፡ ተስፍሁንኝ፤ ዐስማን፡ ዓብደልሐም፤ ወናይ፡ ብዕዳም፡ እት፡ እዘን፡ ውላድ፡ ኤርትራ፡ ትካራ፡፡ ሻም፡ ወፍቲ፡ ዐድ፡ ለከስእ፡ ሕላይ፡ ብዙሕ፡ ዐላ፡፡ ገለ፡ ምኡ፡ "ዐደዩ ዐዲ፡ ጀጋኑ " ናይ፡ አተውብርሀን፡ ሰጊድ፡ ፤"ሸገይ፡ ሀብኒ " ተወልደ፡ ረዳ፡ ፤" እቲ፡ ገዛና " ትበርህ፡ እሊ፡ ክሉ፡ ሕላይ፡ እግላ፡ ሐዲስ፡ ቅናጽ፡ (youth) ሻም፡ ፍቲ፡ ዐድ፡ ጃላላ፡ እቱ፡፡

ግራዝማች፡ ልጃም፡ ናይ፡ አስመራ፡ ፊደላ፡ ወክድ፡ ለአንብት፡ ምክ፡ እንደ፡ ከስት፡ ልትናፋዕ፡ እባ፡ ለዐላ፡ ሕለት፡ (song) ዘክሮታ፡፡ ዋጅብ፡ ቱ፡፡ ናይ፡ ባህታ፡ ገብረህይወት፤

"ስቃይ፡ ይከለል፡ እዩ" ጀርበት፡ ወሕልፈት፡ ለልትከሀል፡ ቱ፡፡ እላ፡ ሕለት፡ እላ፡ ናይ፡ ፍቲ፡ ምንማ፡ ትመስል፡ አፍቃርባ፡፡ ግራኣዝማች፡ ልጃም፡ እላ፡ ሕለት፡ እላ፡ ከም፡ መለለዩ፡ (station identification) ናይላ፡ መደብ፡ ፊደላ፡ ልትናፋዕ፡ እቡ፡ ለዐላ፡ ሰበብ፡ እግል፡ መተንሰዬቱ፡ አብ፡ እደ፡ ደውር፡ እግል፡ ለደፋፍእ፡ በሀለት፡ ዮም፡ ፋትሓ፡ (hardship) ወሓቆ ሕርዬት፡ ፋርሓ፡ (happiness) ከም፡ ሀላ፡ ዲብ፡ ፍንጊዬ ወፍንጊኩም፡ ሓጫር፡ ፊና፡ እላታ፡ በሀለቱ፡ ቱ፡፡

ብዝሐም፡ ምንላ፡ መተንሰዬቱ (listeners) ወክሱሰን፡ ናይ፡ ትግሬ፡ አስከ፡ ሀድል፡ ዮም፡ እብ፡ መትሳራባብ፡ (ስርብ)፡ ፈቀደ፡፡ ለጽሪት፡ ወናዳፍ፡ ምን፡ ናይ፡ ሰልፍ፡ ግንዳይ፡ ዕጩታ፡ በደድ፡ ትብል፡ ለዐለት፡ ናይ፡ ሂጋ፡ ትግሬ፡ መተንሰዬት፡ አስከ፡ እላ፡ ዮም፡ ዕንታቶም፡ እት፡ መልእ፡ ወሸርብ፡ ፈቀደ፡፡ ወሐቆ፡ ሑርዬትማ፡ ላሕዛም፡ ግራኣዝማች፡ ልጃም፡ ምን፡ ስጋዱ፡ ኢትካራ፡፡ ምንላ፡ መደብ፡ ትግሬ፡ ወትግርኛ፡ ለላትዳሉ፡ በናይ፡ (constructive) ምክር፡ ወፍክር፡ ሐዙ፡ ምኑ፡ ዐለው፡፡ ወህቱማ፡ እብ፡ ወለፍ፡ ሂጋ፡ ትግሬ፡ ሰበት፡ ዐላ፡ እሉ፡ ምን፡ ሀዩብ ጎማት፡ ወኮናት፡ ኢኣካራማ፡፡

ወእት፡ ሰነት፡ 1969፡ ምን፡ ፊደላ፡ አስመራ፡ ናይ፡ በዲር፡ እብ፡ ክብር፡ ትሳራሐ፡፡ ወክምላ፡ ሽሩጥ፡ ለቀዳም፡ ዲብ፡ መክተብ፡ ጠቅላይ፡ ግዛት፡ እት፡ አካኑ፡ ናይ፡ ባጀት፡ ዳይሬክተር፡ ትክምታታ፡፡ ወተካእ፡ ለቀብ፡ በሀለት፡ እባ፡ እባ፡ እት፡ ሰነት፡ 1971፡ ዳይሬክተር፡ ናይ፡ ሙኒሲፓሊቲስ፡ አፈርስ፡ ገብአ፡፡ ወምኑ፡ ቀደም፡ አሮ፡ ወርሕ፡ መንገስ፡ ደርግ፡ እንደይ፡ ትትረኤ፡ እት፡ ሰነት፡ 1974፡ መዓሽ፡ (ጥሮታ)፡ አታ፡፡ ግራኣዝማች፡ ልጃም፡ መዓሽ፡ እንደይ፡ ፈግር፡ ዲብ መንገስ፡ እትዮጵያ፡ ለክድመዩ፡ ነዲፍ፡ ወፍሬ፡ ፋራ፡ ሰበት ዐላ፡ 2 ፡ ምዳልዬት፡ ደሀብ፡ አትሰርገዩ፡፡ ግራኣዝማች፡ ልጃም፡ እሙን፡ ከድማይ፤ ማ፡ ልንጉይ፡ ገቢል፤ ዐላ፡፡ ወእት፡ ረአስ፡ እሊ፡ መምህር ፤ውህር፡ ሀድጋይት፡ (newspaper)፡ ወሬድዮ፤ መፈርጋይ፤ (analyst)፡ ኤርያይ፡ (collector)፡ አክትበት፤ ወበዐል፡ ቅርአት፡ ለትፈቴ፡ ሐሺሸት፤ ዐላ፡፡ ግራኣዝማች፡ ልጃም፡ ብዙሕ፡ ነሰሰል፡ ልትሃጌ፡ ዐላ፡፡ ወእሊ፡ ለተሊ፡ ቱ፡፡ ትግሬ፤ ትግርኛ፤ አምሐርኛ፤ እንግሊዝ፤ጥልያን፤ ወላቲን፡፡ እሊ፡ ክሉ፡ ነሰሰል፡ ዎክ ሂጋታት፡ እግል፡ በለሶት፡ (translation) ዎክ፡ ከቲብ፡ አክትበት፡ ሌግ፡ ኢሰደዩ፡፡ ዕሮታት፡ ማ፡ በናቢን፡ አክትበት፡ እግል፡ ልክተብ፡ እቡማ፡ ሰደዩ፡፡

ለናይ ሰልፍ፡ ክታብ (Yemonto kirsto Kawnt) ምንላ፡ ናይ፡ እንግሊዝ፡ ወጢላን፡ ጣብዕ፡ (ሕታም) አለክሳንደር፡ ዳማስ፡ ለጅኑስ፡ (The count of Monte Cristo) ዲብ፡ አምሐርኛ፡ ለተርጀመዩ፡ ቱ፡፡ ለክታብ፡ እት፡ ሰነት፡ 1966፡ እንደ፡ ጣባዓ፡ (ታሐታማ)፡ ፈግራ፡፡ ወዲብ፡ መእንበቲ፡ 70ታት፡ ገሌ፡ ምን፡ ተምህሮ፡ ውቅል፡ ደረጃት፡ ቤት፡ ምህሮታት፡ አስመራ፡ ምን፡ ግራኣዝማች፡ ልጃም፡ ፋሰሕ፡ እንደ፡ ረምቃው፡ ለክታብ፡ ዲብ፡ ቴማ፡ (play)፡ ከም፡ ትያትር፡ ትረአ፡፡ ወምን፡ ምክ፡ ለኢትቦደ፡ ልእክት፡ ሓላፋ፡፡

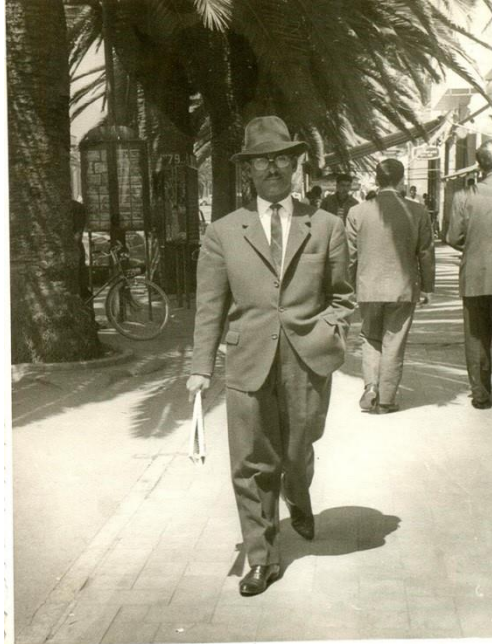
ካልኣይ፡ ክታቡ፡ እት፡ ሰነት፡ 1971፡ እብ፡ ትግርኛ፡ ለትካታባ፡ ቱ፡፡ ወላ፡ ረአሱ፡ "ዘይወዐልከዎ፡ ቅትለት "ለኢዋዐልኮ፡ እቱ፡ ቅታል፡ ለልብል፡ ዲብ፡ ተሻብህ፡ ልቤ፡ ፍናን፡ ለአተንከባ፡ ናይ፡ ቅታል፡ ምስጢር፡ ቀደም፡ እላ፡ ለኢትሰማዓ፡ ብክር፡ ሐንገል፡ ግራኣዝማች፡ ልጃም፡ ለመሀዘዩ፡ እት፡ ገብአ፡ እታ፡ ተሻብህ፡ ልቤ፡ ፍናን (fiction)፡ ክታቡ፡ ምስላ፡ ወክድ፡ ለሂይ፡ እት፡ መናበረት፡ ገቢል፡ ኤርትራ፡ ልትረኤ፡ ለዐላ፡ ለለመሽግ፡ ሐላት፡ እንደ፡ አትሳናና፡ ክትበዩ፡፡ ልሳዕ፡ ማ፡ ዓዱ፡ ለኢጣባ (ለኢተሓታማ) ጽግእ፡ እት፡ እንደ፡ እንቱ፡ ለተርፋ፡ እግል፡ ሐሪቶሁ፡ ቢል፡ ቢሉ፡ እንደ፡ ጣባዓ፡ ለፈግር፡ እሊቱ፡፡

» 'መን፡ ኮን፡ እዩ፡ ቀታሊኤን ' መንቱ፡ ገብአ፡ ለቀትላየን፡ እሊማ፡ ብዕድ፡ ናይ፡ ቅታል፡ ምስጢር፡ ከም፡ ተሻብህ፡ ልቤ፡ ፍናን፡ እንደ፡ እንቱ፡ ለቀትላይ፡ እግል፡ ልሕዜ፡ ፖሊስ፡ ለወደዩ፡ ለዐል፡ ተሐት፡ ለተርክ፡ ቱ፡፡

» ክትር፡ ንሕፈት፡ ታሪክ፡ ወናይ፡ ማሓብራይ፡ ምህሮ፡ እንደ፡ ቀዋቃላ፡ ምን፡ ዘበን፡ ግብርንት፡ ጢላን፡ እንደ፡ አንበታ፡ አስከ፡ 1991 'ሐጺር፡ ታርክ፡ ኤርትራ' ለልብል፡ እብ፡ ሂጋ፡ ትግርኛ፡

» 'ምስ፡ መኪና፡ ክነላልየኩም ' ምስል፡ ማኪነት፡ እግል፡ ነትአምረኩም፡፡ እብ፡ ትግርኛ፡ ለትካታባ፡፡

» 'ናይ፡ ትግሬ ---ትግርኛ፡ ወእንገሊዝ፡ ክብት፡ ቃላት፡ (dictionary)፡ ዓዱ፡ ማ፡ ልሳዕ፡ እት፡ ምግብ፡ ምግብ፡ ለአትካራማ፡ ወእት፡ ረአስ፡ እሊ፡ እት፡ ሀድጋይት፡ ሓዳስ፡ ኤርትራ፡ እግል፡ ዐቦት፡ ትግሬ፡ ወትግርኛ፡ ሓጫይር፡ አድጋማት፡ እብ፡ ክቱብ፡ ልትበራዕ፡ ዐላ፡፡ ወእትላ ፡ ቃደም፡ ሐላት፡ ምን፡ ኤውሮጳ፡ ወእማቱ፡ ዲብ፡ ኤርትራ፡ ማጹዕ፡ ለዐለው፡ መአምረት፡ ታሪክ፤

ግራክዝማች፡ ልጃም፡ እት፡ ድጌ፡ መዲነት፡ አስመራ፡ ዲብ (ሻርዕ፡ ካምፖ፡ ሺታቶ፡) እት፡ ሸንጎ !!!

ወናይ (Phd) ተምሃሮ፡ ሂጋ : ትግሬ እግል : ልቃዋቅሎ፡ ወታሪክላ : ልትሀገዋ : ገባይል : ትግሬ፡ እግል፡ ለአምሮ፡ ግራክዝማች : ልጅም፡ ልትዛዬሮ፡ ዐለው፡፡ ግራክዝማች፡ ልጃም፡ ከም : መምህር፤ መሔብራይ፤ መርትዓይ፤ (አርታኢ) ገምያይ፤ መፈርጋይ፤ ከም፡ 'ሰብአ፡ ሰገል ' እንደ፡ ገአ፡ አምሩ፤ ፈሀመቱ ፤ ወለባበቱ፡ ፋጨለዮም፡፡ ወኦሮ፡ ምንላ፡ ብዝሐም፡ ሐውረቱ፡ ወድ፡ ዐብይ፡ ብሪጣንያ፡ ምሁር፡ ፕሮፌሰር፡ ሊንጉስት፡ ፓልመር፡ ስሩዕ፡ ዐገል፡ (grammar) ሂጋ : ትግሬ፡ አምህረቱ፡ ወረዐቱ፡ ፕሮፌሰር፡ ፓልመር፡ ' The Morphology of Tigre noun ' ለልብል፡ ከታብ፡ ከትባ፡፡ ወላ፡ ከታብ፡ እት፡ ሰነት፡ 1962፡ እንደ፡ ጣባዓ፡ ማ፡ ተሓታማ፡ ፋግራ፡፡ ወዲብ፡ ዐድ እንግሊዝ፡ ወብዕዳት፡ ዐዶታት፡ ኤውሮጳ፡ አስሐባባ፡፡ ፕሮፌሰር፡ ፓልመር፡ ስሩዕ : ዐገል፡ ሂጋታት፡ ለቃዋቅል፡ ሙሁር : ወመምህር፡ እት፡ (Department of the African language studies at Oxford University፡ England;) ፡ ቱ ፡፡ ወአዜ፡ ዲብ፡ መዓሽ፡ እንደ፡ አታ፡ እት፡ ዐድ፡ እንግሊዝ፡ ነብር፡ ሀ ላ፡፡

ግራክዝማች፡ ወበዐል : ቤቱ፡ (እም፡ ጼዋ፡ ቤቱ) ወይዜሮ : እሌን፡ 55፡ ሰነት፡ ፋርሕ፡ ወቃርድ፡ ለለራቅብ፡ ዒጣዮ፡ ሓለፈው፡፡ ያሐፊዝ፡ 5፡ ወለት፡ ወ፡ 5፡ ሕጻን፡ ወልደው፡፡ ግራክዝማች፡ ልጃም፡ እሙን፡ በዐል፡ መርወድ፡ (loyal) ንሕፋይ፤ (loving)፡ ረፍዐይ ፤ (caring) ምኑሕ ፤ (devoted) እግል፡ ጼዋ፡ ቤቱ፡ ዐላ፡፡ ክልኢቶም፡ ባቅዓም፡ ወስሐላም፡ ወምንሐም፡ ዐለው፡፡ ወክሱሰን፡ መግሀፍ፡ አምሀሮት፡ ውላዶም፡ ዐላ፡ እቶም፡፡ አዜማ፡ ያሀሐፊዝ፡ 10 ጅና፡ እግል፡ ለዐቡ፡ ምን፡ ነፍሶም፡ በትክው፡፡ ወክድ፤ ደርሀም ፤ ወአምር ፤ ማናሐው ፤ ውላዶም፡ ውቅል፡ ደረጅት፡ ምህሮ፡ እግል፡ ልርከብ፡ ከዲብላ፡ ንዕመት፡ ለባ፡ ሰነት፡ መናበረት፡ እግል፡ ልትካረው፡፡

ግራክዝማች፡ ልጃም : ናይ፡ ፍቲ፡ ወሻም፡ ዐድ፡ ቆበት እት ውላዱ፡ ዓዳ፡፡ ከገለሆም፡ ርሕ፡ እግል፡ ልትባሩዕ፡ ዲብላ፡ ናይ፡ ሰላሕ፡ ግድላ፡ ተሐበረው፡ ወገለሆም፡ ምንላ፡ ለእታ፡ እታ፡ ዐለው፡ ማይ፡ ወሰዓር፡ እት : ማጡ፡ እግል፡ ሐራዬት፡ ዐዶም፡ ዋከት፡ ማ፡ ብጽሒቶም : ወደው፡፡

ግራክዝማች : ልጃም፡ መዓሽ፡ ማ፡ ፕሮታ፡ ከም፡ አታ፡ ወክዱ፡ እብ፡ ከቲብ ፤ ወኮም፡ (community) ለላሓዝያ፡ ምኑ ላታ፡ እት፡ ለሳልፕ፡ ወእት፡ ልትሐወል፡ ዲብ፡ ወርሕ፡ ፕሪ፡ ሰነት፡ 1994፡ ሐቆ፡ ናይ፡ ሐድ፡ ወክድ፡ ሕማም፡ አምር፡ ረቢሁ፡ ሰላማ፡፡ ወእት፡ አስመራ፡ ጸጸራት፡ መካነ፡ መቃብር፡ ካቶሊክ፡ ትቃባራ፡፡

እብ፡ ትግርኛ፡ መሰል፡ ሀለት፡ "ሽም፡ ይመርሕ፡ ጥዋፍ፡ ዮብርህ" ስም፡ ማርሕ፡ ወሽምዓት : ተበርህ፡፡ ልጃም፡ በናታ፡ ወመፈትይ፡ ለገአት፡ ስምታ፡፡ ወምሰላ፡ "ልጉዋም " ለልብል፡ ናይ፡ ትግርኛ፡ ቃል፡ ሱንጎት፡ ታ፡፡ ወላ፡ ቃል፡ እብ፡ እንግሊዝ "bridle" ለስም፡ እታ፡ መሰላ፡ ትጋናሓት፡ ማ፡ አጻደቃት፡፡ ግራክዝማች፡ ልጃም፡ ከምላ፡ ስሙ፡ ክልዶል፡ ዲብ፡ ማርሕ፡ ገቢል፡ እት፡ ልትጋናሕ፡ ወላ፡ ጠፍሐት፡ ላታ፡ እት፡ ለሐብር ፤ ወመክር ፤ ወሻፍል ፤ እግል፡ ጼዋ፡ ቤቱ፡ ወእብ፡ ዓመት፡ እግል፡ ኮሙ፡ መሰል ሰነት፡ እንደ፡ ገአ፡ አክርራ፡፡